

Een muntplaatje geplooid rond de muntstempel

Dit artikel heeft de bedoeling om even de aandacht te vestigen op misslagen, in de hoop dat er meer misslagen naar boven komen om te kunnen bestuderen om zo één of meerdere overzichten te kunnen maken. Misslagen belichten de technische tak van de numismatiek, ze zijn immers het resultaat van een fout ergens in het productieproces. Daarom zijn het interessante objecten om te hebben om deze studie te kunnen doen. In dit artikel gaan we de volgende munt bespreken: 1 frank 1967, type Ceres.

schaal: 2/1

- Vz: Een korte buste van de godin CERES, bekranst met aren, kijkend naar links. In het veld, links, het jaartal tussen twee vierpuntige sterren en rechts, een hoorn des overvloeds; onderaan de naam van de graveur: RAU. De rand van de munt is naar boven omgeplooid.
- Kz: Normaal zou er moeten staan: Een eikentakje met negen bladeren en twee eikels, bovenaan versierd met een koningskroon en omgeven met de waarde-aanduiding 1 FR, onderaan de legende = BELGIE = of = BELGIQUE =. Echter staat er: Deels zichtbaar en sterk uitgevloeid een vergrote koningskroon en drie van de negen bladeren van het eikentakje samen met een gedeelte van de 1 FR.

Deze 1 frank 1967, gegraveerd door M. Rau (1886-1966), weegt 4,03 gram en dus iets meer dan de theoretische 4 gram, heeft een diameter van 26 mm in plaats van 21 mm, en een effen rand en geen kartelrand. Ze is in een legering van 75% koper en 25% nikkel. De taal van de munt is niet gekend. Vandaar de referentie een van deze twee kan zijn LA#BFM-101 (Frans) of LA#BFM-102 (Nederlands).

Hoe kwam deze misslag tot stand?

Het muntplaatje kwam tussen de stempels terecht en werd geslagen. Hierbij werd het muntplaatje een munt. Echter in plaats van door te vallen, zodat de volgende munt kon geslagen worden, bleef deze munt kleven aan de muntstempel. Gevolg is dat deze munt nogmaals geslagen werd. Dit proces herhaalde zich continu zodat de munt per slag wat groter werd. De groter wordende munt ging uiteindelijk zich rond de stempel plooiën. De afbeelding van de munt aan de voorzijde werd tegelijk opnieuw geslagen waardoor deze scherp bleef. De keerzijde daarentegen zag telkens een blanco muntplaatje waardoor de afbeelding iedere slag meer vervaagde en vergrootte. Na verloop van tijd kregen we dit resultaat.

Op de onderstaande foto's tonen we dezelfde voorzijde van de misslag maar dan gefotografeerd vanuit een twee verschillende hoeken. Hierbij zien we mooi de uitzetting van het metaal door de lijnen op het veld van de munt.

Munt rond de stempel geplooid

Met dit artikel hebben we nu een heel specifieke misslag beschreven, echter zijn er nog misslagen die een woordje uitleg verdienen. Hierbij willen we graag de studie rond deze misslagen verderzetten. Heeft u nog ongekende misslagen omtrent dit (of andere) onderwerp(en)? Dan ontvangen we graag een scherpe foto of scan in hoge resolutie! Deze mag u doorsturen, via mail, naar Aernout_laurens@hotmail.com en helpt u zo mee aan onderzoeken in de Belgische numismatiek.

Laurens Aernout

Bibliografie:

Encyclopedie van de Belgische circulatoriemunten 1832-2002; 1999; Koninklijke munt van België.

Catalogus van Belgische Numismatische Uitgiften 1831-2022; 2021; Laurens Aernout.

Mag het een beetje meer zijn?

Een zeer zeldzame misslag van de 1 frank type Ceres

Hoewel de titel van dit artikel ons doet denken aan een bekende zin die we soms horen in de slagerij en het leuk zou zijn mochten we kunnen zeggen dat onze gevonden misslag ontvangen is als wisselgeld in zo'n vleeswinkel, moeten we melden dat het niet het geval is. Ons verhaal start in een andere "slag-erij" beter gekend als de Koninklijke Munt van België waar men munten slaat. Het gaat om deze munt: Een 1 frankstuk uit het jaar 1967, type Ceres.

schaal: 2/1

Vz: Een korte buste van de godin CERES, bekranst met aren, kijkend naar links. In een veld, links, het jaartal tussen twee vierpuntige sterren en rechts, een hoorn des overvloeds, onderaan de naam van de graveur: RAU.

Kz: Een gedeelte van de koningskroon. Op de plaats waar normaal een eikentakje met negen bladeren en twee eikels met daaronder de landsnaam staat, is er een leeg cirkelvormig veld.

De 1 frank 1967, waarvan de taal niet bekend is, is ontworpen door dhr. Marcel Rau (1886-1966) en heeft de volgende kenmerken. De diameter is een millimeter groter dan normaal, dus 22 mm in plaats van 21 mm. De ietwat excentrische binnencirkel heeft een diameter van 17 mm. Deze munt weegt 4,03 gram en heeft een samenstelling van 75% koper en 25% nikkel. De kartelrand is half aanwezig en is zelfs gedeeltelijk afgebroken. Een referentie is LA#BFM-101 of 102.

Het betreft hier een zeer zeldzame misslag waarbij twee verschillende muntplaatjes aanwezig waren om dit resultaat te kunnen bekomen. We zien soms wel een misslag waarbij twee dezelfde muntplaatjes betrokken zijn, maar dit hebben we nog bijna nooit gezien. Als we naar de kenmerken kijken die hierboven beschreven staan, stellen we vast dat de munt compleet is want ze weegt 4,03 gram. Er is dus niets van de munt verwijderd via een machinale bewerking. Als we verder kijken naar de afdruk van de binnendiameter van het leeg veld in deze 1 frank meten we 17 mm. De enige munt die in aanmerking komt is een 25 centiem, monogram B (LA#BFM-62 of 63). Hoewel deze 25 centiem een diameter heeft van 16 mm weten we van andere misslagen dat het muntplaatje kan vervormen (= vergroten) als dit niet tegengehouden wordt door de randring van de stempels. Een mooi voorbeeld is het muntplaatje van 25 centiem geslagen met de stempel van 1 franc 1975. Deze heeft ook een diameter van 17 mm en weegt 1,82 gram. Zie onderstaande foto.

schaal: 2/1

Deze munt is dan nog eens het bewijs dat er weldegelijk muntplaatjes van 25 centiem, type monogram B aanwezig waren in de productielijn van de 1 franken, type Ceres (GR-BR3309-E).

Als conclusie kunnen we stellen dat bij het slaan van deze 1 frank 1967 er twee types muntplaatje aanwezig waren, nl. een muntplaatje van 1 frank, type Ceres (1950-1988) en een muntplaatje van 25 centiem, type monogram B (1964-1975). Deze muntplaatjes werden gelijktijdig geslagen in één slag waarbij de 25 centiem gedeeltelijk in de 1 frank werd geperst. De 25 centiem werd door de slag wat vervormd. Met andere woorden een zeer zeldzame en mogelijk een unieke misslag.

Ceres

Volledigheidshalve willen nog meegeven dat de godin Ceres voortkomt uit het Romeinse pantheon. Ze was er de godin van de landbouw en dan in het bijzonder van het graan. Maar ze was ook de godin van de moederliefde, tevens had ze banden met de onderwereld. In het Griekse pantheon heette ze Demeter.

Laurens Aernout & Arnaud Grispen

Bibliografie:

Encyclopedie van de Belgische circulatiemunten 1832-2002; 1999; Koninklijke munt van België.

Catalogus van Belgische Numismatische Uitgiften 1831-2022; 2021; Laurens Aernout.

Officiële munten, penningen, proefslagen en hun varianten van het Koninkrijk België, vanaf 1995 tot 2001 en aanvulling 1970-1994, Naslagen/reproducties geslagen door de Koninklijke Munt van België, vervolg der catalogi van Dupriez, Bogaert en Grispen; 2007; Arnaud Grispen & Antoine Bruylandt.

Foto's:

Uit een privécollectie genomen door Laurens Aernout.

Informatie:

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Ceres_\(godin\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Ceres_(godin))

Dit artikel werd gepubliceerd in Muntklapper 120, oktober-november-december 2023.